

თუ შესაძლებელი აღმოჩნდა, მერე მიიღებენ სკოლაში.

ტფილისის საგუბერნიო მთავრობამ უკვე მიწერა სოფლის აღმინისტრაციას და სთხოვა, სა შეადგინეთ დედათა სკესის იმ უსინათლოთა, რომელნიც სოფლად აღმოჩნდებიან, და მათი მიწუშობაც გამოავიწყდეთო.

* კავკასიის საინჟინერატორო სასაგუბერნიო საზოგადოება პეტედას თვის წიგნ-საკიცის ახალ კატალოგს, წიგნ-საკიცეში მრავალი ძვირფასი წიგნი მოიპოვება და ამიტომ ეს კატალოგი ფრიად საჭიროა.

* თელავში შესდგა დრამატული დახი ქართველ არტისტებისა. ეს დახი მთავრობასა სთხოვს, თელავში წარმოადგენების გამართვის ნება მოგვეცეთო.

* ერთს შეძლებულ კაცს ვაწუხებთ ტფილისში გამართოს დარბაზი, სადაც საჯაროდ გაიყიდება ვაჭრობით ნივთები. ამ დარბაზში გასასიდად მიიღებენ კომისიით ყოველ გვარ ძვირფას ნივთებს და ოჯახის ავეჯსაც გასასიდაო.

* ბულონის უკანასკნელ გამოფენაზედ კ. ვ ადნაიას არყის ქარხანამ (ქუთაისში) ბრონძის მედალი მიიღო.

* ოსურგათა: მიქელ გაბრიელის სამამასლოსიოდან 5 ლექსების მოგვიდა სასაგუბერნიო ამავე. სწინებულ საზოგადოებაში ვიღაც ბოროტ-გამზრახველებს გადაუწყვეთ ახალი ეკლესია. ეს ამავე იმ წამსვე მთავრობას აცნობეს.

* თელავ-წინადა (გორის მხარა): 28 ნოემბრის აქტორ შემამოდ გორს წავიდა, რადც საქმედების გამო, და თავისი სახლი ერთის გლეხ-კაცის სახლობს ჩაბაზა. შუალამისს მიუხებდა სახლობს ერთი ბოროტი-მომქმედი თავის ამხანაგებებთან და გაძარცვა სახლი: წაიღო ვერცხლენული და თამაშუბებიც-კი. ეს ვაჭარტრანი უყენია კიდევ გლეხს. რო-

ში ეხმარებოდა ბუენს, კვირა-უქმედდეს, თუ ბუენს სტუმრები ჰყავდა, ხელს უწყობდა და ემხმარებოდა, ვენახისა და ხეხილის გაშენებაში მშველდა და სხვა; სამაგიეროდ ბუენს შემსხ, წყნელს, საბაზოხს, ხან საყინე მიწასაც აძლევდა დაათას.

დაათას უფროსი ქალიშვილი, ქრისტინე, ერთი იმ მშვენიერ ქმნილობათაგან იყო, რომლის მზავსი ერთ სოფელში ერთი გამოერგება, ან ორი, ან დათივის ქრისტინე ჩვენს სოფლის თვალთა, თვალთა-თა ამბობდნენ მუხობლები. რა თქმა უნდა, დაათას და მის მეუღლედ მართკაც თავი მოსწონდათ ქრისტინე.

— დედაც-კი, დენახე, დღეს სულ ჩვენი ქრისტინესვე ქონდენ თვლიდა კიბითობდნენ, ვინ არის იი ლამაზი ქალი, —სიხარულით ეუბნებოდა ეკლესნიოდან, ან სხვა შერყეხილობადან დაბრუნებული დათას თავის მეუღლედ.

— შენ იმ დღეს უნდა გეყურებია, იმ დღეს! ქალი დღემად ამას ქვირა, ყველა ამას ჩიოდა, უტყებოდა ქრისტინესა უნდა თავის ქალიშვილის ქმნით ილტაკებულ მარკო.

სილამაზეს გარდა, ქრისტინე ისე-

გორც ამბობენ, მიელმა სოფელშიც იცის, ვინც უნდა იყოს ჩვენის მემულის სახლის გამარკველი. გამოძიება, იმედია, იმის ამხანაგებსაც აღმოაჩინეს.

* ს. ნორია (ტფილისის მხარა): მკითხველს ეცოდინება, რომ ს. ნორიაში გაიმართა სახლობა ათე-ფსიანი ბიბლიოთეკა ბნთ აღ. და ან. კალატრიზიველების მეკადინეობით. წარსულს 29 ნოემბრის ადგილობრივმა მღვდელმა მ. ანდრიაშვილმა და მასწავლებელმა გ. ფარადაშვილმა, წირვის შემდეგ შეკრების ეკლესიის გლავანში ორასამდე კაცი. შეკრების ხალხს მასწავლებელმა აუხსნა მნიშვნელობა ახლად დაარსებული ბიბლიოთეკისა, ვანუშარტა, თუ რა დიდს სარგებლობას მოუტანს ბუნავს გლეხს წიგნების კითხვა. მასწავლებელმა მშვენიერად დასუბრადა, რა ბედნიერად სცხოვრობენ ევროპაში გლეხნი იმის წყალობით, რომ ყველამ, დიდმა და პატარამ, წიგნი იცის და სწავლის არ არიან მოკლებულნი. დასასრულ, მასწავლებელმა უთხრა, რომ, თუ თქვენც გულ-მოდგინეთ იკითხავთ წიგნებს, იმათებრ ბედნიერად იცხოვრებთო, რადგან ქართველი კაცი თავის ბუნებრივის ნიჭით სრულიად არ ჩამოუვარდება ევროპელებთან.

შემდეგ მ. ანდრიაშვილმა წაუკითხა გაზეთ „მწყემსიდან“ წმ. მ. ანტონ მარტყოფლის ცხოვრება, რომელიც ითვლება ს. ნორიისა და მარტყოფის მფარველად. ბნმა ფარადაშვილმა წაუკითხა ილია ჭავჭავაძის „დედა და შვილი“ და „ღმერთი თავ-დადებულა“. კითხვა ამ პოემების დასრულდა შესაფერის განმარტებით.

ხალხს დიდად მოეწონა წაკითხული და მაღლობა გადაუხედა, როგორც მასწავლებელსა და მოძღვარს, ისე ბიბლიოთეკის დამაარსებელს.

* ქ. შუშა: გაზეთ „ნორ-დარს“ სწერენ: ამ დღეებში თათრების სასაფლაოსთან ავაზაკები დაეცნენ ერთს სომეხს, წისქვილიდან მომავალს, და უნდადათ გაეძარცვათ. სომეხი არ

თი დღისინიერი, ისეთი რბილის ხასიათისა და ტკბილის ფისს პატრონი იყო, რომ მშობლებს, დებს, ძმებს, მთელ ჯალამბაბს განსხვავებით უყვარდათ, ოჯახის სულად და გულად მიიჩნდათ.

იასონა კარგა ხანია უყენდა გულს ამ ლამაზ მშობლისთვის, უნდადა, როგორც თითონ ენახოდა ამ საქმეს, ერთი ხელში მოგებდა. მაგრამ ესეც გამოუცლივით იყო-და იასონმა, რომ სოფელი გლეხის ქალი, ზოგი სულ უწინამდევოდ დანებდება კაცს, მაგრამ ურეტოსობა-კი არაფრის უფლისთვის არ უღალატებს თავის უმანკობას და ნაშუსს. ქრისტინე ერთი ამ უკანასკნელითაგან იყო, —ლდ ვანდალ მიიჩნდა თავისი ნაშუსი და ქალწულობა.

იასონმა დაიწყო დათიასს ხშირ-ხშირად სიარული. ხანდახან მიუღეს დღეს აღმებდა იქ. დათია და მისი მეუღლე უკლას ახას ჰხედავდნენ ამ სტუმრობაში და ამიტომ სასიამოვნოდ იმჩინდნენ, თუ-კი ისეთი ძვირფასი მშობელი, როგორც, მათის ფეკრით, იასონი იყო, იმათს ოჯახში მისვლას იკიდებდა. ამასთან კიდევ იასონ მარკოს „ძუძუ ნაქში“

დანებდა ყჩაჩებს და იმათც იქვე მოჰკლეს. ქურდები და ავაზაკები დათარეშობენ აქ ვაზ-გაზა, დადიან სოფლადც და საქონელს იპარავენ. ამ კრტა ხანში ქ. შუშაშიაც კვლდებოდა შეხარვის ერთი უღრნის ქვედალი 5,000 მან. ფარჩეულობა გაიტანეს.

პაპასიის სამეფარმო საზოგადოების კრება

9 დეკემბერი

კრება დაიწყო სიღამის 8 საათზედ ბან ბანქონის თავმჯდომარეობით. კრებას, სპეციალისტ მურენია და თითო-ორიოლა საზოგადოების წევრი გარდა, თითქმის არიან დასწრები, თუმცა საყურადღებო-კი იყოს საგნები, რომლებიც უნდა გავრკვიო ამ საღამოს სამეურნეო საზოგადოებას. უმთავრესი საგნები კრებისა იყო: ჩიკაგოს გამოფენაზედ გაგზავნის თუ არა კავკასიის სამეურნეო საზოგადოებამ ჩვენს ქვეყნის სხვა-და-სხვა ნაწარმოებზე? ამ საგნის შესახებ ამ წლის ივლისის მოქმედა მთავრობის მიერ დაინშულ კომისიას ჩვენ სამეურნეო საზოგადოებისათვის—ჩიკაგოს გამოფენაზედ გაგზავნი რაც იყოს, ჩვენ გამოვიგზავნეთო. სამეურნეო საზოგადოებას თავის კომისიისათვის მიუღწია ამ საქმის გარდაწყვეტა. კომისიამ, რომელსაც შეადგენენ ბნნი ხატისიერი, შინაოფსკი, გეგესკი, ქარბეტი, ზელინსკი და ტარა-ტოვი, 4—6 ოქტომბრის შეუდგენია სრული პროგრამა, რომლის ძალითაც: ა) კავკასიის სხვა-და-სხვა კუთხის ნაწარმოებები სოხოვონ კავკასიის მურენია და ბრე-წეობა, რომელთაც მშურთ მონაწილეობა მიიღონ ჩიკაგოს გამოფენაში, —გამოუგზავნონ სამეურნეო საზოგადოებას თავიანთი ნაწარმოები, გამოეყენებინათ გაგზავნად: პაპასიის, ვერი, სიმინდ, ბრინჯი, ხაზა, ლენია (50 ბოლომდე), თამბაქო და სხვანი; დ) კოლექციების შესაკრებად გაგზავნონ ახლაც კავკასიის

იყო. მართალია, იასონს ეს ძუძუ ნაქშიც არა-კი ასობდა, თითო-ორიოდე ბერე მშობლის ქალს უყენებდა თავისი ძუძუ ამ პატრეულ ანაბრის წინადაც; დღეც ხუშრობით ხანდახან ჩამოუთვლიდა იასონს გლეხის დედაკაცების სახეს—ესენი არიან შენი დედები, შენი ბავშვების დროს შენთვის ძუძუ უწყვეთ-ყო, —იასონსაც ბეჭი უყენებდა ამ ხუშრობაზე—„უფე, უფე რამდენი დღეები მყოლია“-ო, მაგრამ ამით ამატრავანი ანაბრეში მიაღწია ნათესავად და თავისიანად ხომ არ ჩასთვლიდა ვინცაღა გლეხის დედაკაცებს. ამ გვარ ნათესაობას მხოლოდ გულუბრყვილო გლეხის დედაკაც მარკოსთვის მქონდა მნიშვნელობა, —შენი საკარისი არ არის, მარა დედა-შვილობით გავიბედავ“-ო, ამ სიტყვებით ხშირად მიუბრუნებდა მარკოს იასონისთვის კი ყურმენი, მსხალი, ვაშლი, ხან ცხელ-ცხელი ხაჭაპურიც. დიდხანს დადიოდა ამ გვარად ისინი დათიასს. მაგრამ არ იქნა, ვერ ვერას ვახდებდა, რომელიც იასონთან მარტო დარჩენას და ლაპარაკს. მართალია, მას

სხვა-და-სხვა კუთხისაკენ მიკრუნე კაცი; ე) შეგაროვონ კოლექცია იმ წიგნებ-წიგნაკებისა, რომელნიც კავკასიის მურენიების შესახებ დამწერილია. ვ) სასურველია, რომ ჩიკაგოს გამოფენაზე კავკასიის წარმომადგენელად გაგზავნის კავკასიის ბუნებისა და მურენიების მეკადინეობის წევრის წევრის ნაწარმოები. კოლექციების შესადგენად და გაგზავნად პეტერბურგს კომისიის გამოუგზავნა იქნა 1,500 მანეთი ხარჯი, რომლის 1/3 ახლაც უთხოვნი მთავრობისათვის. მაგრამ 1 დეკემბრის საზოგადოებას მიუღია დებუბეტერბურგის კომისიის თავმჯდომარე ბნ ჩერნავესისგან, 500 მანეთზე მეტს ვერ მოკცემთო, და 1 თებერვლამდე ყოველივე ჩიკაგოს გამოფენაზე გასაგზავნი ექსპონატები პეტერბურგს უნდა იყოს გამოგზავნილი.

კრება დადადინა: კომისიის ვრცელ, პროგრამას ვერ აესრულებთ ამ კრტა ფულით და, რაც გაგზავნი იქვე-ქნება, ახლაც შეგვრბობთ აქვე. ტფილისში, კავკასიის სხვა-და-სხვა კუთხის ნაწარმოები, რაც ბაზარში მოიპოვება, და მხოლოდ ის გაგზავნეთო; კრტა მურენია და მწარმოებელთა-კი, ვისაც სურს ჩიკაგოს გამოფენაზე ნაწარმოების გაგზავნა, თითონ იხრუნონ ამ საქმისათვისა.

კრება დადაწყვიტა, გამოჩენილის მეცნიერის პასტრის 70 წლის იბილივის გამო, განსაკუთრებული კრება მოახდინეს 15 დეკემბრის და პასტრის დებუბით მიულოცოს.

შესახე საგანი ამ კრების იყო დიდად საყურადღებო მოხსენება უფროსის აგრონომის ვ. ნ. გეგესკის: „მინდვრის თავების გაწყვეტა“. ბნმა გეგესკიმ სთქვა, მინდვრის თავები ბაქოს გუბერნიამ, მუდღანსა, შუმახის მხარეში და ბუგის სხვა ადგილებს გამოგზავნილია. სამეურნეო საზოგადოებამ რამე უნდა იღონოს თავების მოსაპოვოდ. საბარტნეთში პროფესორ ლეფერის მიერ გამოგონილ თავების სახლის ბაცილებით თავები ერთიანად გაწყვეტესო. ამიტომ საჭიროა, ასე-

შემდეგ, რაც იასონმა დათიასს სიარული დაიწყო, ქრისტინეს გულშია დიდად რაღაც ერთგვარი თბილი გრძნობა, გული სთხოვდა სადმედან ჩუმად მიიღე ემზარა, ემზარა იასონისთვის, მაგრამ ასეთი სიარული-საქმერტა თილისმა არსად იყო, ისე-კი ცხადად ყმაწვილის კარის ქურტა და დაახლოვდა, ქრისტინეს ქუთი, „არ იყო კია საქმე“ და ამიტომაც თავს შორს იქრდა ამ გვარ საქმისაგან. მაგრამ რამდენადც ქრისტინე შორს გაუბრდა იასონს, იმდენად უფრო და უფრო უფლიერდებოდა ნდობა ქრისტინეს „ხელში მოგდებდა“.

ერთ დღეს ქრისტინე მარტო დარჩა შინ, —სხვები საცაღა წასულიყვნენ. უმწვილი ქალი ნელ-ნელა მჭერავდა რაღაცას და თან ოცნებებდა გართული დაბალის ხნით ღლინებდა.

„დედაც მიყვარს, მამაც მიყვარს, თავი ყველას მიიჩნებია, ერთი ვინმე სულთანი თელა ქვეყანას მიიჩნებია.“ — დედა, ქრისტინე, ვინ არის იი ბედნიერი? სიცილით შეილაპარაკა კარტში ამ დროს იასონმა და შევიდა ქრისტინესთან.

გე მოიქცეს სამეურნეო საზოგადოება. გამოჩენის პროფესორ ლეფერისგან თავების სახლის ბაცილები და სკადის წვენის ქვეყნის ამ ოლიგარქს, საცა მინდვრის თავები მიიერ გამოგზავნილია. ამის შესახებ დიდი კამათობა ასტყდა, ერთი (ბნ ხატისიერი, ბანქონევი) ამტკიცებდნენ, რომ ჯერ მთავრობისათვის უნდა იყოს, რათა აღგილობრივმა აღმინისტრაციამ მიიღოს მონაწილეობა ამ საქმეში; ხოლო მეორეები (ბნ ბოლოტოვი, სტაროსლესკი და ფარადაშვილი) ამბობდნენ: მთავრობის დაუკითხავად გამოგზავნილი თეფერის საზოგადოება.

კრება კომისიის მიანდო ამ საქმის შესახებ პროექტის შედგენა. კომისიის წევრებმა კრებაში ერთხანად ამოიჩინა: ბნნი გეგესკი, ქლანთარი, გლოსო, იულსონი და ტარანოვი. ამ საღამოსვე კრებამ ამოიჩინა სამეურნეო საზოგადოების ვიცე-პრეზიდენტად ბნნი შინაოფსკი; ამავე დღეს რამდენიმე ქართველი მემამულე ჩაეწერა საზოგადოების წევრად. კრება ღამის 11 საათზე დაიშალა.

ღებატ სოველი

(მოწერილი ამავე)

ღ. სუჯუნას (სამეგრელო). დიდი ხანია მკითხველის ყურამდე აღარ მიუღწია სუჯუნას ამბებს. საყურადღებო-კი ბეგის რამ მოხდა და ხდებდა დღესაც სუჯუნაში. აი ერთი მაგალითი: ენკენისთავში სოლოხი (ხოლორა უნდა იყოსო ბრძანა ექიმმა) გარდაიცვალა ერთი კაცი, გვარად მატყაყა. აქაურმა ბოლოჩინმა არ მისცა ნება ქრისტიანულ დასაფლავებინათ მიცვალებული სუჯუნის ტაძრის ეზოში. იმათც აიღეს და დასაფლავეს ძველს ნაეკლესიარს ადგილზედ, თავიანთ მამა-პაპულსამარხში. ეს ადგილი ვახლოვებათ სუჯუნაში მცხოვრებ ებრელებსა და, გაიგეს თუ არა, ასეთი საქმე მოხდომ,

ამ მიულოდნელის სტუმრობით ქალი დიანა, გაწითლებული წითლა ზუზე თვისი საყურადღებო, ერთი თითქო გაქცევა დააბრა, მაგრამ მოაგონა, რომ მის მეტე შინ არიან იყო მამანქელი და სტუმრის მარტო მისივედა ურგობა იქნებოდა. თავ-ჩაღუნული, გაწითლებული გაჩეფი ფეხებ, მაგრამ სტუმრის მიმართებდას, ან ხმის ვაცემას-კი ვერ ჰხედავდა.

— რა არის, ქრისტინე, ისე გეშინია ჩემი, ვითამა და კაცის მკეპნი ვიყუი, არ ვიცი რა მიწყენინებია შენთვის, რომ ხოხობსავით მემადი? უთხობა თავისებურის მომსყიდველ ტუბილის კოლოთი იასონმა.

— ან ვნა, რას მიყენებ? მორცხვად ჩაილაპარაკა ქრისტინემ და კიდევ უფრო გაწითლდა.

— რას უნდა გიკვირებ? შენს გემეს ყველას უხარია ჩემი აქანია მოსვლა. შენ, გეტყობა, გწყენს, სულ მონდურავსავით ხარ ჩემთან. რა არის, ჩვენც გავცეთ ერთმანეთს ხმაი; ენაზოთ, იქნებ, კი მეგობრები შევიწინეთ ბოლოს.

— რა მეგობრები? თითქო უცხად წამოსცა, თორემ არ უნდადა კო-

